

Warszawa, 30 listopada 2012 r.

Szanowny Pan

gen. bryg. SG Dominik Tracz

Komendant Główny Straży Granicznej

Komenda Główna Straży Granicznej

al. Niepodległości 100

02-514 Warszawa

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej oraz Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragną ponownie zwrócić uwagę Pana Komendanta na niepokojącą praktykę dotyczącą wykonywania decyzji o wydaleniu cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce.

Nasze zastrzeżenia budzi przede wszystkim fakt wydalania cudzoziemców po uzyskaniu przez nich negatywnej decyzji Rady do Spraw Uchodźców, zanim zdążą oni złożyć skargę na powyższą decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie lub przed wydaniem przez ten Sąd postanowienia o wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji. Powyższa praktyka Straży Granicznej pozbawia cudzoziemców możliwości zaskarżenia decyzji do sądu oraz późniejszej obrony ich praw w postępowaniu sądowym.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka oraz Stowarzyszenie Interwencji Prawnej podtrzymują swoje wcześniejsze stanowisko, iż wydalenie cudzoziemca po otrzymaniu ostatecznej decyzji negatywnej w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy, mimo że formalnie możliwe i wykonalne, faktycznie pozbawia go możliwości skorzystania z gwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu (art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej

Polskiej). Należy zauważyć, iż prawo do kontroli sądowej decyzji uchodźczej gwarantuje również prawo Unii Europejskiej, a w szczególności Dyrektywa Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich.

Sam fakt złożenia skargi do sądu administracyjnego nie ma charakteru suspensywnego i nie jest przeszkodą do wykonania decyzji o wydaleniu, niemniej jednak należy podkreślić, iż Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie – właściwy do rozpatrywania skarg na decyzje wydane w postępowaniu uchodźczym – wskazuje jednoznacznie, iż obecność na terytorium Polski cudzoziemca skarżącego decyzję w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej jest podstawową gwarancją jego prawa do sądu (np. postanowienie z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt IV SA/Wa 2141/12). Wobec powyższego z praktyki wynika, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie co do zasady wstrzymuje wykonanie zaskarżonych decyzji wydanych w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy do czasu zakończenia postępowania sądowego.

Powyższe stanowisko podtrzymuje Naczelny Sąd Administracyjny. W postanowieniu z dnia 22 grudnia 2009 roku (sygn. akt II OZ 1115/09) Sąd ten wskazał, iż przymusowe opuszczenie terytorium Polski uniemożliwia skarżącemu skorzystanie w pełnym zakresie z prawa do sądu, a nadto, w razie uwzględnienia skargi, nie zostanie mu udzielona konwencyjna ochrona międzynarodowa. W wyroku z dnia 14 grudnia 2005 roku (sygn. akt II OZ 1330/05) Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził ponadto, że „wyjazd cudzoziemca z Polski przed rozpoznaniem sprawy przez sąd pozbawia go nie tylko możliwości osobistego uczestnictwa w postępowaniu sądowym, ale też sprawia, że w razie ewentualnego uwzględnienia skargi, udzielona cudzoziemcowi ochrona sądowa może okazać się iluzoryczna”.

Orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje zatem jednoznacznie, że wstrzymanie wykonania decyzji o wydaleniu do czasu zakończenia postępowania sądowno-administracyjnego w sprawie decyzji w przedmiocie wydalenia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest nieodłącznym warunkiem zachowania standardów rzetelnej procedury i realizacji prawa do sądu. Aby jednak cudzoziemiec w ogóle miał szansę skorzystania z tej gwarancji, musi mieć on fizyczną możliwość złożenia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie oraz przebywania na terytorium RP do czasu wstrzymania przez Sąd wykonania decyzji o wydaleniu.

Wydalenie cudzoziemca z terytorium RP w okresie 30 dni od momentu doręczenia mu decyzji Rady do Spraw Uchodźców lub w razie złożenia przez cudzoziemca skargi do sądu

przed wstrzymaniem przez sąd wykonania zaskarżonej decyzji, pozbawia go możliwości skorzystania z prawa do sądu, a zatem skutecznej obrony swoich praw. Wyżej opisana praktyka Straży Granicznej – stosowana pomimo jasnego, przytoczonego w niniejszym piśmie stanowiska sądów administracyjnych – uniemożliwia Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie i Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu skuteczną kontrolę decyzji wydanych w postępowaniu uchodźczym, tym samym naruszając obowiązującą w Polsce konstytucyjną zasadę równoważenia i kontrolowania się władz oraz podważając rangę władzy sądowniczej.

Mając na uwadze powyższe, Helsińska Fundacja Praw Człowieka oraz Stowarzyszenie Interwencji Prawnej apelują o zmianę opisanej praktyki Straży Granicznej poprzez nierealizowanie decyzji o wydaleniu cudzoziemca z terytorium RP do dnia upływu terminu na wniesienie skargi do sądu (30 dni od daty doręczenia decyzji Rady do Spraw Uchodźców) lub – w przypadku wniesienia tej skargi przez cudzoziemca – do czasu wydania przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie postanowienia w sprawie wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji.

W imieniu naczelny,

dr Witold Klaus

PREZES ZARZĄDU
Stowarzyszenia Interwencji Prawnej

Stowarzyszenie
Interwencji
Prawnej
ul. Banderii 4 m. 171
01-164 Warszawa

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU

11 07 2011
Danuta Przywara

Do wiadomości:

1. Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich,
2. prof. dr hab. Roman Marek Hauser, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego,
3. Jacek Chlebny, Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie,
4. Eliza Przybyłko, Pełnomocnik ds. Ochrony Praw Człowieka Straży Granicznej,
5. Naczelnicy Strzeżonych Ośrodków dla Cudzoziemców i Aresztów w celu Wydalenia.